

STÄRKA BARNRÄTTS- OCH UNGDOMSPERSPEKTIVET

Barnkonventionen blir lag

Regeringen har påbörjat arbetet med att göra barnkonventionen till lag. Just genomförs en utredning som bland annat ska ge förslag på åtgärder för att kunna införliva konventionen i svensk lag. Utredningen blir klar i februari 2016.

Viktig politik på alla nivåer

Barnrättspolitiken handlar om att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter. Även ungdomspolitiken utgår från barnkonventionen. Sveriges regering har ratificerat konventionen och därför ska den tillämpas på alla nivåer i Sverige. Lands- ting, regioner och kommuner kan med fördel utgå från de nationella målen när de formulerar sin egen barn- och ungdoms- politik. Genom att ta utgångspunkt i den nationella barnrätts- och ungdomspolitiken kan landsting, regioner och kommuner få stöd i arbetet med att förverkliga barn- konventionen. Ett särskilt ansvar ligger på landstingens, regionernas och kommuner- nas styrelser och fullmäktigen. De ska se till att alla styrelser, nämnder, förvaltningar och bolag lever upp till det som står i barn- konventionen och skapa förutsättningar för att rättigheterna genomförs i praktiken.

Barnrätts- och ungdomsperspektiv

För att kunna uppnå barnrätts- och ung- domspolitikens mål behöver alla verk- samheter ha ett barnrätts- och ungdoms- perspektiv. Att ha ett barnrättsperspektiv innebär att följa barnkonventionens artiklar och anamma dess barnsyn. I konventionen ses barnet både som

- kompetent och handlingskraftigt och
- i behov av stöd och skydd.

Att ha ett ungdomsperspektiv innebär att låta insatser för ungdomar bygga på

- ungas egna röster och
- kunskap om ungdomars levnadsvillkor.

Det finns flera sätt att skaffa den kunskap som behövs för att kunna tillämpa barn- rätts- och ungdomsperspektivet. *Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sve- rige* är ett verktyg som ska hjälpa såväl riksdag som regering, statliga myndigheter, landsting och kommuner att låta sina beslut genomsyras av ett barnrättsperspektiv. Strategin består av ett antal principer som beskriver hur barnets rättigheter kan stär- kas i Sverige.

Politiker och tjänstemän behöver också träffa barn och ungdomar, och lyssna på dem, för att få ett barnrätts- och ungdoms- perspektiv. Barn och unga kan dela med sig av sina erfarenheter genom till exempel barn- och ungdomsråd, workshops, inter- vjuer, enkäter och estetiska uttrycksfor- mer. Läs mer om *Unga Direkt* och *LUPP* på insidan av foldern.

För att kunna fatta välgrundade beslut som rör barn och ungdomar behövs även forskningsbaserad kunskap och statistik. Sådana uppgifter kan finnas i den egna verksamheten eller hos myndigheter, hög- skolor och universitet. Läs mer om *Max18* och *ungidag.se* på insidan av foldern.

En kunskapsbaserad politik

Genom att utgå från barns och ungdomars tankar och erfarenheter, forskningsresultat och statistik kan vi fatta välgrundade be- slut som bidrar till att alla som är mellan 0 och 25 år i Sverige får ett bra liv. Till- sammans kan vi se till att barns och ung- domars röster blir hörda. Och leva upp till de krav som barnrättspolitiken, barnkon- ventionen och ungdomspolitiken ställer.

Barnrättspolitik och ungdomspolitik

Det bor 2 miljoner personer som är mellan 0 och 18 år i Sverige. De är barnrättspoli- tikens målgrupp. Ungdomspolitiken har en delvis överlappande målgrupp som omfat- tar de 1,6 miljoner personer som är mellan 13 och 25 år. Barnrätts- och ungdomspoli- tikens uppgift är att skapa förutsättningar för att de som bor i Sverige ska ha ett bra liv under sina första 25 år. Att ha ett bra liv innebär många saker. Bland annat hand- lar det om att ha bra levnadsstandard, att må bra, att kunna utvecklas och påverka sin situation. Det handlar också om att ha

samma rättigheter och möjligheter som andra grupper i samhället.

Politikområdenas mål

Barnrätts- och ungdomspolitiken består av mål som riksdag och regering har beslutat om för att förbättra barns och ungdomars levnadsvillkor. Målen är styrande för alla statliga verksamheter. Målen för de båda politikområdena harmo- nierar och uttrycker att barn och ungdo- mar har rätt att komma till tals i frågor som rör deras eget liv.

Barnrättspolitiken

Målet är att barn ska

- mötas med respekt
- ha möjlighet att utvecklas
- känna trygghet
- vara delaktiga och ha inflytande.

Ungdomspolitiken

Målet är att ungdomar ska

- ha goda levnadsvillkor och
- ha makt över sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Sektorsövergripande politik

Barn- och ungdomar finns i hela samhäl- let. Deras liv påverkas av beslut inom barnomsorg, utbildning, arbetsmarknad, socialtjänst, sjukvård, samhällsplanering, kultur, miljö, integration, bostadsbyggande och många andra områden. Därför är barnrätts- och ungdomspolitiken sek- torsövergripande. Det betyder att politik- områdenas mål gäller för alla beslut och insatser som berör barn och ungdomar, i alla samhällssektorer.

Just nu är några frågor särskilt viktiga att arbeta med. I ett ungdomspolitiskt pro- gram för 2014–2017 har regeringen slagit fast att ungas inflytande, ungas egen för- sörjning och ungas psykiska hälsa är prio- riterade områden. Att just dessa områden har hamnat i fokus beror på att ungdomar själva har lyft fram dem som särskilt be- tydelsefulla, och berörda myndigheter och organisationer delar denna bild.

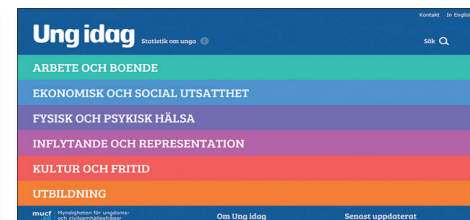
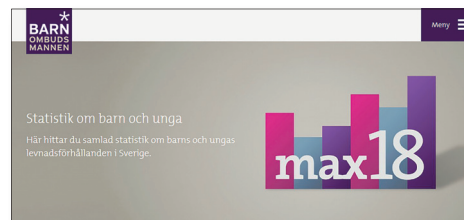
Barnombudsmannen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

Vi har utvecklat metoder för att inhämta barns och ungdomars erfarenheter och kunna föra dialog med flickor och poj-

kar, unga kvinnor och unga män, på ett meningsfullt sätt (se *Unga Direkt* och *LUPP* nedan).

Vi har även varsin webbaserad tjänst som innehåller samlad statistik om barns och

ungdomars levnadsvillkor i Sverige (se *Max18* och *ungidag.se* nedan).

Unga Direkt

Barnombudsmannen har anpassat och vidareutvecklat en metod för att lyssna till barn och ungdomar som de kallar för *Unga Direkt*. Den har sitt ursprung hos Forandningsfabriken i Norge, en organisation med lång erfarenhet av att lyssna på barn i utsatta situationer. Metoden ger möjlighet att lyssna systematiskt på barn och unga genom att låta dem tala till punkt och utan att lägga hinder i vägen med egna åsikter och värderingar.

Unga Direkt bygger på att barn och unga berättar sådant som de själva har erfarenhet av. De ses som experter på sin egen situation och utifrån det kan dela med sig av erfarenheter och åsikter. Metoden sträcker sig bortom intervjuer och samtal och passar både för enskilda samtal och för att träffa barn i grupp. Varje möte förbereds noga. Målet är inte att hitta majoritetssvar utan barnen och ungdomarna svarar utifrån sig själva och varje utsaga ses som betydelsefull. En viktig del i *Unga Direkt* är att låta barn och unga möta beslutsfattare på olika nivåer i samhället.

I dessa möten med makten får barnen och ungdomarna själva förmedla sina synpunkter på samhällets stöd och ge råd till förändring utifrån sina egna erfarenheter. En handledning, instruktioner och tips finns på Barnombudsmannens webbplats. barnombudsmannen.se/unga-direkt

LUPP

Ungdomsenkäten *LUPP* (lokal uppföljning av ungdomspolitik) är en enkät som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor erbjuder kommuner. Kommunerna kan använda enkäten för att ta reda på hur ungdomars situation ser ut lokalt och därefter kunna utveckla insatser för att förbättra ungdomars villkor. Frågorna är kopplade till målet för ungdomspolitikerna "att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen". Frågorna i enkäten handlar om hur unga uppfattar inflytande, demokrati, arbete, hälsa, trygghet, fritidsutbud, situationen i skolan och deras framtidsplaner.

Enkäten är anpassad för tre olika grupper: 13–16 år; 16–19 år och 19–25 år. Kommunerna genomför datainsamlingen själva. Omkring hälften av landets kommuner har gjort *LUPP* någon gång. När det gäller åldersgrupperna 13–16 år, och 16–19 år, genomförs *LUPP* oftast elektroniskt (webbenkät) i skolan. För att nå unga som inte går i gymnasiet kompletteras undersökningen av utskick med pappersenkäter. mucf.se/lupp

Max 18

Max18 är en webbplats som visar statistik och information om barns och ungas levnadsförhållanden i relation till barnkonventionen. Regeringen framhåller att det är mycket viktigt att samla aktuell kunskap om barns och ungas levnadsförhållanden – särskilt för dem som kan påverka barns vardag. Beslutsfattare och tjänstemän vars arbete rör barn behöver systematiskt skaffa sig kunskap om hur barns rättigheter tillgodoses inom respektive verksamhetsområden på lokal, regional och nationell nivå. Först då kan man sätta in lämpliga åtgärder och göra prioriteringar som rör barn.

Max18 gör det möjligt att följa hur intentionerna i barnkonventionen genomförs och utvecklas i Sverige. Barnrättspolitikerna har delats upp i sex områden (ämnen). Varje område är direkt kopplat till barnkonventionen: ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet och stöd och skydd. Inom varje område finns ett antal indikatorer som beskriver hur barn har det på det området. Här finns omkring 50 sådana indikatorer och det är möjligt att jämföra barns levnadsförhållanden till exempel mellan kommuner. Statistiken som visas produceras av flera olika myndigheter. SCB samlar in och levererar all statistik till webbplatsen.

max18.barnombudsmannen.se/
max18-statistik

ungidag.se

Ungidag är ett webbaserat verktyg som bidrar till att sprida kunskap om, och följa utvecklingen av, ungdomars livsvillkor och levnadsvanor i Sverige. Verktøget gör det möjligt att följa upp ungdomspolitikerna eftersom det innehåller 56 indikatorer om ungas levnadsvillkor. Indikatorerna finns inom områdena: utbildning och lärande; fysisk och psykisk ohälsa; ekonomisk och social utsatthet; inflytande och representation; arbete och boende samt kultur och fritid. Uppgifterna kan till stor del brytas ned från nationell nivå till regional och lokal nivå, samt sorteras på kön, åldersgrupp, utrikes- och inrikes födda samt utländsk bakgrund. Tolv olika myndigheter lämnar kontinuerligt in uppdaterade uppgifter till sidan. ungidag.se

Besök våra webbplatser

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

www.mucf.se

Barnombudsmannen

www.barnombudsmannen.se